

LBRIS

We know
books

MAESTRO

J.R.R.

TOLKIEN

HOBBITUL

Traducere din limba engleză

IRINA HOREA

Traducerea versurilor

ION HOREA

Cuprins

---

1. O petrecere neașteptată	9
2. Berbec la frigare	45
3. Scurt răgaz de odihnă.....	69
4. Peste munți și pe sub munți.....	82
5. Ghicitori în beznă.....	100
6. Din lac în puț.....	129
7. Un adăpost ciudat	157
8. Muște și păianjeni	194
9. Butoaie sub cerul liber.....	234
10. O primire călduroasă	258
11. În prag.....	276
12. Noutăți din interior.....	289
13. Plecat de acasă	318
14. Foc și apă	334
15. Norii se strâng	348
16. Un hoț în noapte.....	362
17. Norii se slobod	371
18. Drumul de întoarcere.....	387
19. Ultima etapă.....	400

Capitolul I

O PETRECERE NEAȘTEPTATĂ

Într-o vizuină în pământ trăia odată un hobbit. Nu era o vizuină urâtă, murdară, jengoasă, plină de rămășițe de viermi și duhnind a mocirlă. Și nicio vizuină nisipoasă, uscată, goală, în care să nu ai pe ce să te așezi sau pe ce să-ți pui blidul cu mâncare: era o vizuină de hobbit, cu alte cuvinte – dichisită.

Avea o ușă perfect rotundă, ca un hublou, vopsită în verde, și exact în mijlocul ei era fixat un mâner, ca un soi de bilă, din alamă galbenă și lucitoare. Ușa se deschidea spre un hol în formă de tub, ca un tunel: un tunel foarte tihnit, fără urmă de fum, cu pereții îmbrăcați în lemn, podele din dale acoperite de covoare, și unde se găseau scaune lustruite și multe, foarte multe cuiere pentru pălării și haine – hobbitului îi plăcea să primească oaspeți. Tunelul pătrundea adânc, mai curând pe ocolite decât drept, în coasta măgurii – Măgura, sub acest nume

era cunoscută pe multe mile în jur – și din el se deschideau nenumărate uși mici și rotunde, întâi de o parte, apoi de cealaltă parte. Hobbitul nu era nevoit să urce sau să coboare vreo scară înăuntrul vizuinei sale: dormitoarele, băile, beciurile, cămărilor (multe, multe), dulapurile de haine (adevărate încăperi pline de haine), bucătăriile, sufrageriile, toate se găseau la același cat și dădeau în același coridor. Cele mai bune încăperi se găseau pe partea stângă (cum intrai), acestea fiind singurele care aveau ferestre, rotunde, îngropate adânc, de la care se vedeau grădina și, dincolo de ea, pajiștile coborând până la râu.

Hobbitul acesta, pe nume Baggins, era un hobbit foarte înstărit. Bagginșii se statorniciseră pe meleagul din preajma Măgurii de nici nu se mai știa când, iar lumea îi socotea drept un neam foarte respectabil, nu numai pentru că erau bogați – cei mai mulți dintre ei –, ci și pentru că niciodată nu avuseseră vreo aventură în viața lor și nimic din ce făceau nu surprindea: știai dinainte ce va răspunde un Baggins la indiferent ce întrebare, încât nici nu te mai osteneai să-l întrebi ceva. În cele ce urmează, se povestește despre cum a avut un Baggins o aventură și cum s-a pomenit făcând și spunând lucruri cu totul neașteptate. Și-o fi pierdut el mai apoi respectul megieșilor, în schimb s-a ales... ei bine, veți vedea dacă, până la urmă, s-a ales cu ceva.

Mama hobbitului din povestea noastră... dar, la urma urmei, ce-i acela un hobbit? Îmi vine să cred că, în ziua de azi, hobbiții au nevoie cât de cât de o descriere, deoarece seminția lor s-a împuținat și se ferește de Seminția

Mare, cum ne numesc ei pe noi. Sunt (sau au fost) o seminiție mică de stat, jumătate cât noi de înalți și mai mici decât gnomii bārboși. Hobbiții nu au bārbi. Vrāji nu prea fac, decāt din cele mārunte, de zi cu zi, care-i ajutā sā disparā iute și pe nesimțite atunci cānd ființe mātāhā-loase și neghioabe, ca voi și ca mine, apar prin preajmā, împiedicāndu-se de toate cele și făcānd un zgomot de zici cā-s elefanți, zgomot pe care hobbiții îl aud de la o milā depārtare. Mai toți sunt pāntecoși; își pun veșminte viu colorate (cu deosebire verzi și galbene); încălțări nu poartā, deoarece labele lor au de la naturā talpa groasā și sunt acoperite de păr castaniu și des, asemănător cu acela (cārliionțat) de pe creștet, care le ține de cald; au degete lungi, maronii și îndemānatice, chipurile vesele, iar cānd rād, scot hohote adānci, rāsunātoare (mai cu seamā dupā cinā pe care, ori de cāte ori au prilejul, o servesc de douā ori pe zi). Ei, acum știți destule, așa cā putem trece mai departe. Dupā cum spuneam, mama acestui hobbit – adicā a lui Bilbo Baggins – era nemaipomenita Belladonna Took, una dintre remarcabilele fiice ale Bātrānului Took, mai-marele hobbiților de peste Apā, rāușorul ce curgea la poalele Māgurii. Adeseori se vorbea (prin alte familii) cā, de mult de tot, unul dintre strāmoșii Took și-ar fi luat drept soațā o elfā. Ceea ce era o bazaconie, fārā doar și poate, și totuși, ca fire, nu se asemānau intru totul cu ceilalți hobbiți și, din cānd în cānd, cāte unul, altul din clanul Took pornea în aventurā. Numai ce te trezeai cā dispāruse, iar familia nu sufla o vorbulițā despre asta; fapt e însă cā neamul Took era mai puțin

respectabil decât Bagginșii, deși neîndoielnic îi întrecea în bogăție.

Să nu înțelegeți cumva că Belladonna Took ar fi avut parte de vreo aventură după ce a devenit doamna Bungo Baggins. Bungo – adică tatăl lui Bilbo – a durat pentru soția lui (și, în parte, cu banii ei) cea mai luxoasă vizuină de hobbit ce se găsea sub Măgură, peste Măgură sau dincolo de Apă, și acolo au trăit până la sfârșitul zilelor lor. În ceea ce-l privește pe Bilbo – singurul ei fiu –, deși arăta și se purta întocmai ca vânjosul și temeinicul său părinte, de-ai fi zis că-i copia lui fidelă, avea ceva ciudat în toată alcătuirea sa, care i se trăgea de la Familia Took și care nu aștepta decât momentul prielnic pentru a ieși la lumină. Dar nicio asemenea împrejurare nu s-a ivit înainte ca Bilbo Baggins să fi ajuns bărbat în toată firea, trecut de cincizeci de ani, care trăia în frumoasa vizuină de hobbit, construită de tatăl său și pe care tocmai v-am descris-o – de fapt, înainte ca, după toate aparențele, el să se fi așezat la casa lui, fără gând de-a se urni din loc.

Printr-o ciudată întâmplare, într-o bună dimineată de demult de tot, când în lume era pace și mai puțină hărmălaie, iar verdeța mai mănoasă, când hobbiții erau numeroși încă și prosperi, iar Bilbo Baggins stătea în prag, după micul-dejun, trăgând dintr-o pipă de lemn atât de lungă, încât aproape că ajungea la părtoasele lui degete (îngrijit periate) de la picioare – în fața casei sale își făcu apariția Gandalf. Da, Gandalf, nimeni altul! De-ați fi auzit măcar un sfert din ce-am auzit eu despre el – iar eu am auzit doar foarte puțin din tot ce e de auzit – aș zice că ați

fi pregătiți pentru orice fel de poveste nemaipomenită. Oriunde mergea el, numai ce răsăreau și cele mai năstrușnice povești și aventuri. Nu mai străbătuse drumul de la poalele Măgurii de câteva care de ani, mai bine zis de când se prăpădise prietenul său Bătrânul Took, încât hobbiții aproape că uitaseră cum arăta la înfățișare. Erau cu toții copilandri – hobbiței și hobbițele – la vremea la care treburi numai de el știute îl duseseră dincolo de Măgură și departe de Apă.

Prin urmare, în acea dimineață, Bilbo – care de bună seamă n-avea cum să bănuiască ceva – se pomeni în fața lui cu un bătrân care ținea în mână un toiag. Purta o pălărie albastră, înaltă și țuguiată, o mantie lungă, cenușie, o eșarfă argintie peste care atârna o barbă albă, lungă până din jos de brâu, și niște încălțări negre, cât toate zilele de mari.

– Bună dimineața! zise Bilbo, cu toată convingerea: soarele strălucea, iarba era foarte verde.

Dar Gandalf îl privi pe sub sprâncenele sale stufoase și atât de lungi, încât ieșeau de sub borul pălăriei, ce-i umbrea chipul.

– Ce vrei să zici? îl iscodi el. Îmi urezi o dimineață bună, sau zici că dimineața e bună, chiar dacă eu n-o socotesc astfel?; sau poate că mătăluță te simți bine în această dimineață?; ori poate gândești că e o dimineață care te face să fii bun?

– Toate la un loc, răspunse Bilbo. Unde mai pui că e o dimineață cum nu se poate mai potrivită pentru a trage o pipă sub cerul liber. Dacă ai o pipă la dumneata, șezi

coala și-ți dau tutun s-o umpli! Grabă nu-i, avem ziua-ntreagă înainte!

Zicând acestea, Bilbo se așează pe o băncuță lângă intrare, picior peste picior, și suflă afară un minunat inel fumuriu care se înalță domol în văzduh, fără să se destrame, și dispăru dincolo de Măgură.

– Foarte drăguț! zise Gandalf. Numai că eu n-am vreme de făcut covrigi de fum în dimineața asta. Caut pe cineva pe care să-l iau părtaș la o aventură pusă la cale de mine, dar e foarte greu să gădesc persoana dornică de așa ceva.

– Cred și eu... prin părțile astea de lume! Noi, cei de aici, suntem mai simpli de felul nostru și așezați, nu ne trage așa spre aventuri. Astea-s treburi nesuferite, îți dau bătaie de cap și-s tare neplăcute! Pierzi cina din pricina lor! Nu pot pricepe de ce se dau unii în vânt după așa ceva! mai spuse domnul Baggins al nostru, vârandu-și degetul mare de la o mână pe sub bretea și dând afară pe gură un inel de fum încă și mai mare. Apoi scoase scrisorile primite în acea dimineață și se apucă de citit, prefăcându-se a nu-l mai băga în seamă pe bătrân. Hotărâse în sinea lui că nu-i prea plăcea de el, încât voia să-l facă să plece. Dar bătrânul nu se clinti. Stătea sprijinit în toiag, cu privirile ațintite asupra lui Bilbo, fără să scoată un cuvânt. După o vreme, Bilbo începu să se simtă stânjenit, chiar puțin zădărnit.

– Bună dimineața! zise el într-un sfârșit. N-avem poftă de aventuri, mulțumim! Încearcă dumneata dincolo de Măgură sau pe malul celălalt al Apei.

Voia să-i dea de înțeles că, pentru el, conversația se încheiase.

– Da' pentru multe lucruri mai folosești mătăluță *Bună dimineța* asta! exclamă Gandalf. Acum vrei să-mi dai de înțeles că dorești să scapi de mine, și că nu va fi bună până nu mă urnesc de-aici.

– Nicidecum, nicidecum, domnule dragă! Ia stai nițel, mă înșală ținerea de minte sau chiar nu-ți cunosc numele?

– Oo, ba da, ba da, dragul meu domn! – iar eu îl știu pe-al matale: domnul Bilbo Baggins. Și mătăluță îl știi pe-al meu, deși nu-ți amintești că eu sunt cel care-l poartă. Eu sunt Gandalf, iar Gandalf nu este altcineva decât propria persoană! N-aș fi crezut niciodată că o să ajung ziua în care fiul Belladonnei Took să-mi dea binețe de parcă aș fi un vânzător ambulant de nasturi!

– Gandalf! Gandalf! Măiculiță! Să nu-mi spui că ești tocmai vrăjitorul ăla rătăcitor care i-a dat Moșului Took niște butoni de diamante fermecați, care se prindeau singuri și nu se desfăceau decât dacă li se poruncea? Povestelnicul acela care spunea povești atât de minunate la petreceri, despre dragoni și goblini, și uriași, și despre prințese salvate, și despre norocul neașteptat ce dădea peste fiii văduvelor? Tocmai omul care făcea artificiile alea atât de nemaipomenite? Mi-amintesc de ele! Nu era ajun de miez de vară în care Moșu' Took să nu le aprindă! Minunate! Și când luau foc, arătau ca niște crini uriași, și ca florile de gura-leului și de salcâm-galben, și rămâneau pe boltă cât era seara de lungă!

Veți fi băgat de seamă că domnul Baggins nu era chiar atât de lipsit de poezie pe cât îi plăcea să creadă că este și, în plus, avea o slăbiciune pentru flori.

– Aoleo! parcă se dumiri el. Doar nu ești Gandalf ăla din pricina căruia atâția flăcăi și atâtea copile la locul lor s-au răzlețit în lumea largă, în căutare de peripeții nebunești!! Se cățarau în copaci, se duceau să-i vadă pe elfi – porneau chiar pe mare, spre alte țărmuri, orice, numai aventură să fie! Pe legea mea, zău că viața era inter... vreau să zic, a fost o vreme când ai cam dat peste cap totul pe-aici. Iertat să-mi fie, dar nu știam că încă te mai ții de asemenea parascovenii.

– Dar de ce altceva? întrebă vrăjitorul. Oricum, îmi pare bine să văd că-ți mai amintești câte ceva despre mine. Și-aș zice că măcar de artificiile mele îți aduci aminte cu plăcere, ceea ce-mi dă speranțe. Uite, de dragul lui Took, bunicul tău, și de dragul Belladonnei, sărăcuța de ea, îți voi da ceea ce-ai cerut.

– Ba să-mi fie cu iertare! N-am cerut nimic!

– Ba cum să nu! Și-ncă de două ori. Mie să-mi fie cu iertare! O meriți din plin. De fapt, o să merg pân-acolo încât te voi trimite în această aventură. Pentru mine va fi cum nu se poate mai amuzant, iar pentru mățăluță, cum nu se poate mai bine – și-mi vine să cred că ai să ieși și cu câștig, dacă duci treaba până la capăt.

– Îmi pare rău! Nu vreau aventuri, mulțumesc frumos. Nu azi. Bună dimineața! În schimb, te invit la ceai – oricând poftești! Ce zici de mâine? Vino mâine! La revedere!

Cu aceasta, hobbitul făcu stânga-mprejur și-o zbughi în vizuină, închizând iute ușa rotundă și verde, dar nu prea iute, ca să nu pară nepoliticos. La urma urmei, cu vrăjitorii nu-i bine să te pui.

„Ce naiba mi-o fi venit să-l poftesc la ceai?“ se muștră în sinea lui, îndreptându-se spre cămară. Deși abia luase micul-dejun, se gândi că, după o asemenea sperietură, i-ar prinde bine o prăjiturică-două și ceva de băut.

Cât despre Gandalf, el rămase tot acolo, în fața ușii, râzând îndelung, pe înfundate. După o vreme, se apropie și, cu vârful ascuțit al toiagului, scrijeli un semn ciudat pe frumoasa ușă verde a hobbitului. Apoi își văzu de drum, cam tot atunci când Bilbo isprăvea de mâncat a doua prăjitură și începea să-și spună că izbutise cum nu se poate mai bine să scape de aventuri.

A doua zi, aproape că-l dăduse uitării pe Gandalf. Uita multe lucruri dacă nu și le însemna pe Tăblița de Îndatoriri, bunăoară: *Gandalf ceai miercuri*. Ieri însă fusese prea tulburat să facă acest lucru.

Exact înainte de ora ceaiului, clopoțelul de la intrare răsună asurzitor. Și atunci își aminti! Se repezi să pună pe foc ceainicul, scoase încă o farfurioară și o ceașcă, precum și încă o prăjitură-două, apoi fugi la ușă.

Dădu să spună „Iertat să-mi fie că te-am făcut să aștepti“, când văzu că nu era câtuși de puțin Gandalf. Ci un gnom, cu o barbă albastră vârată într-un brâu auriu, și cu ochi scăpărători ce se zăreau de sub gluga de un verde-închis. Nici n-apucă Bilbo să deschidă bine ușa, că gnomul și intră cu pas hotărât, ca și când ar fi fost așteptat.

Își atârnă mantia cu glugă în cel mai apropiat cui și, cu o mică plecăciune, spuse:

– Dwalin, la dispoziția dumitale!

– Bilbo Baggins, la a dumitale! răspunse hobbitul, atât de surprins încât deocamdată nu găsi cu cale să pună vreo întrebare. Când tăcerea care se lăsase deveni stânjenitoare, adăugă: Tocmai voiam să beau un ceai! Te rog, pofteste și servește și dumneata unul.

Poate prea bățos spus, însă făcuse invitația plin de bunăvoință. Mă rog, Domniile Voastre ce-ați face dacă v-ați pomeni în casă cu un gnom neinvitat care-și atârnă catrafusele în cuier, fără să vă dea vreo lămurire?

Nu stăteau de mult la masă, de fapt abia ajunseseră la a treia prăjitură, când clopoțelul răsună din nou, chiar și mai tare.

– O clipă doar! se scuză hobbitul și se grăbi spre ușă.

„În sfârșit, ai ajuns și dumneata!“ – asta voia să-i spună lui Gandalf acum. Dar nu era Gandalf. Pe trepte stătea un gnom care părea foarte bătrân și avea o barbă albă și o glugă stacojie. De cum se deschise ușa, gnomul intră cu același pas hotărât, ca și când fusese invitat.

– Văd că au și-nceput să sosească, zise gnomul când zări în cui gluga verde a lui Dwalin. Și-o agăță pe-a sa roșie alături, apoi, cu mâna pe piept, zise: Balin, la dispoziția dumitale!

– Mulțumesc! îngăimă Bilbo. Nu așa s-ar fi convenit să răspundă, însă *au și-nceput să sosească* îl tulburase peste măsură. Îi plăcea să primească musafiri, nu-i vorbă, dar îi plăcea și să aibă cunoștință de venirea lor, și

mai ales să-i invite el însuși. Îi trecu prin minte un gând cumplit, anume că nu avea destule prăjituri, și atunci el – ca o gazdă care-și cunoaște îndatoririle și le respectă, oricât de mare suferință îi pricinuiesc – va trebui să renunțe la a mai mânca.

– Poftește să servești un ceai! reuși el să îngame după ce trase adânc aer în piept.

– Nițică bere mi-ar prinde mai bine, dacă nu ți-e cu supărare, bunul meu domn, zise Balin cel cu barba albă. Dar prăjituri am să servesc – din cele cu anason, dacă ai prin casă.

– Pe săturate! se pomeni Bilbo răspunzând, spre propria mirare; și tot spre mirarea sa, o zbughi spre beci pentru a umple o halbă cu bere, și apoi spre cămară, de unde luă două minunate prăjituri rotunde cu anason, pe care le copsese în acea după-masă pentru gustărica de după cină.

Când se întoarse în încăpere, Balin și Dwalin ședeau la masă și tăifăsuiau ca doi vechi prieteni (în treacăt fie spus, erau frați). Bilbo trânti berea și prăjiturile în fața lor, și chiar în aceeași clipă clopoțelul răsună din nou, o dată și încă o dată.

„De data asta nu se poate să nu fie Gandalf“, își spuse el pornind cu gâfâituri de-a lungul coridorului. Dar nu era el. În prag, alți doi gnomi, amândoi cu glugi albastre, brăie argintii și bărbi galbene; fiecare ducea cu sine un sac plin cu unelte și un hârleț. Abia ce se deschise puțin ușa, că ei și pășiră sprintări înăuntru – lucru de care Bilbo nu se miră câtuși de puțin.